

De zending op Madagascar

<https://hdl.handle.net/1874/234439>

NB

923 mm 10828

923^c

DE

ZENDING OP MADAGASCAR.

DOOR

J. P. G. WESTHOFF.

Uitgegeven door de Halfstuivers-Vereeniging der Rijnsche Zending.

UB-ZUID
PKE
643

AMSTERDAM — HÖVEKER & ZOON.

A 15c
336,2

DE

ZENDING OP MADAGASCAR.

PWE
434

DOOR

J. P. G. WESTHOFF.

Witgegeven door de Halfstuivers-Vereeniging der Rijnsche Zending.

BIBLIOTHEEK
**HENDRIK KRAEMER
INSTITUUT**
Leidsestraatweg 11
2341 GR OEGSTGEEST

AMSTERDAM
HÖVEKER & ZON.

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK UTRECHT

3589 1682

1087

DE ZENDING OP MADAGASCAR.

„In de wereld zult gij angst of verdrukking hebben.“ Zoo sprak de Christus Gods tot zijne discipelen in een der merkwaardigste oogenblikken zijns levens. Zijn werk op aarde was afgedaan. En welk een oogenblik van onuitsprekelijk genot voor Hem: door zijne getrouwen erkend en begrepen te worden! Zij geloofden in zijn Goddelijke zending.

Maar op welk een zware en smartelijke proef zou de gelegde band spoedig gesteld worden. De vereeniging zou, niterlijk althans, ontbonden worden. De Herder zou worden geslagen. Die slag zou hen treffen en verbijsteren. De schapen zouden verstrooid worden. Maar dit niet alleen. Een vreeselijke strijd met de wereld wachtte hen. Veel benauwdheid zouden zij ondervinden. Angsten en verschrikkingen zouden hun deel zijn. Wat nood echter! Jezus bemoedigt hen, door hen te wijzen op zijne zegepraal. Hij had bij voorbaat den vijand, dien zij zouden moeten bestrijden, overwonnen, aan zijne verzoeken weerstand geboden, hem krachteloos gemaakt. „Hebt goeden moed, want Ik heb de wereld overwonnen.“ Na zijn dood aan het kruis vierde Hij zijne opstanding en zijne hemelvaart.

Zoo gaat het ook nog heden. Deze wereld is voor hem, die in haar dienst is getreden, geen oord van vreugde en verwikking. In haar zijn angst, verdrukking en benauwdheid. Slechts over het kruis tot de kroon. Door den strijd tot de overwinning. „Gelijk Hij was, zoo zijn ook de zijnen in deze wereld.” En wie, die den koning den eed der trouw heeft gezworen, zou niet gaarne alle angsten willen verduren en elke verdrukking kalm over zijn hoofd laten heengaan? Hem is de overwinning gewaarborgd. Hem kan de levenskroon niet ontgaan.

En gelijk het gaat met elk Christen in het bijzonder, zoo gaat het ook met de gemeente in haar geheel. En dies ook met het grootste werk onzer eeuw, met het zendingswerk!

De zedingszaak of de uitbreiding van het Godsrijk in de wereld is eene lijdenszaak.

Wanneer men een jaarlijksch bericht van een of ander zedingsgenootschap in handen neemt en de vraag doet: „Is het werk der zending vooruitgegaan?” dan lijdt het wel geen twijfel, dat het antwoord bevestigend moet luiden. Zeker, het gaat vooruit. Maar niet dan door veel verdrukking.

Hier verneemt gij den noodkreet: Zoo er geen hulpe daagt, moeten wij den arbeid staken, of dien met onvoldoende middelen voortzetten. Na in de laatste jaren zulke rijke gaven ontvangen te hebben, is er plotseling stilstand gekomen. Vanwaar dit verschijnsel? Slapen onze vrienden, of wel, hebben zij hunne handen door den Mammon in boeien laten slaan? Wij maken ons waarlijk voor de toekomst bezorgd. Ja, het is zoo, in de wereld hebt gij angst.

Dáar verheft een ander zedingsgenootschap zijne stem: Onze zedingsposten zijn verwoest. De krijg in Ashantee in West-Afrika, waar de bloeddorstige koning van Commasse het onder-

spit heeft gedolven, heeft, helaas, menigen bloeienden zendingspost geheel vernietigd. De oorlog te Toba op Sumatra, waar door een krachtig optreden van ons gouvernement de grootste onheilen gelukkig zijn afgewend, heeft, helaas, veel schade berokkend en vele zendingsposten bij het Tobameer in de asch gelegd. Elke krijg laat verwildering en verwoesting na en verhindert de zaaiers, het goede zaad des vredes uit te strooien. Ja, het is zoo, in de wereld hebt gij angst.

En ach, hoeveel wordt er bedorven door de zonde der Christenen! De booze zaait zooveel onkruid tusschen de tarwe. Gelooven wij niet in een heilige, algemeene, Christelijke kerk? En ach, hoe is zij door de zonde der menschen verdeeld en gesplitst! Wat al kerkgenootschappen en sekten en partijen! Wat al zendingsvereenigingen, die menigmaal vijandig tegenover elkaar staan en vaak op een onverstandige wijze ijveren! Voorwaar, niet tot voordeel, maar tot groote schade der uitbreiding van het Koninkrijk onzes Heeren. Ja, het is zoo, in de wereld hebt gij angst.

En o, wat al angst en nood ondervinden al de zendenbenden, die daar arbeiden op den grooten wereldakker! De meesten hunner zaaien met tranen. Deze heeft al vele jaren trouw en onvermoeid gearbeid en, trots al den arbeid der dienende liefde, geen vrucht gezien. Gene, door het moordend klimaat aangetast, moest den strijd opgeven en herstel van krachten in het vaderland zoeken. Een derde zette na een gevaarlijke zee-reis den voet in het vreemde land, maar bezweek, hoe gehard ook, na weinige weken of maanden, zonder dat hij iets met zijn gloeienden ijver voor zijn Heer mocht tot stand brengen. Een vierde ziet zijn arbeid met zegen bekroond. Hij mag een gemeente uit de heidenen rondom zich vergaderen. Daar is geestdrift, ontwaking, ja, wat meer zegt, daar is een weinig geloofs-

leven. Maar ach, daar kwam verslapping, vertraging. Op stilstand volgde achteruitgang. De trouwsten werden ontrouw, en zij, die niet zeer vast stonden, lieten zich opnieuw tot allerlei heidensche gruwelen en zonden overhalen. Welk een nameloos smart voor den zendeling, die toch reeds zooveel ontberen moet in de heidenwereld. Een vijfde..... maar neen, wij gaan alzo niet voort. Hier in de Christen —, ginds in de heidenwereld: veel angsten, verdrukkingen en benauwdheden.

Is het niet, om allen arbeid te verlammen en ons den moed te doen ontzinken?

Maar neen, nochtans vol moed! „Ik heb“, zoo spreekt de Heiland, „de wereld overwonnen!“ De zee is vreeselijk onstuimig. De baren gaan ontzettend hoog. Zij beuken het scheepke der zending. Geen nood! De Heer houdt het roer in zijn almachtige hand. Wat al tegenstand en vijandschap! List en geweld hebben samen een verbond gesloten. Al het mogelijke wordt gedaan, helaas, ook van de zijde dergenen, die zich Christenen noemen, om het Evangelie den weg te versperren en zijne komst tot de heidenwereld te belemmeren. Geen nood! De Heer is bij de zijnen al de dagen tot aan het einde der wereld. Hij opent allerwegen deuren. Zegevierend dringt het Berlijnsch Zendingsgenootschap in het zuiden van Afrika vooruit. Steeds verder zet het Rijnse Genootschap zijne posten uit; en waar het reeds wijzen mag op tal van onafhankelijke Christengemeenten, daar vindt het juist in onze dagen een geopende deur onder het machtig volk der Batta's. Op het voetspoor van een Livingstone en Stanley dringen Engelsche zendelingen het hart van Afrika binnen, om onder het zuiderkruis aan den hemel de banier des kruises te ontplooien.

Hoe rijk gezegend is de arbeid van de zendelingen der Broe-

dergemeente in Afrika, Amerika en Groenland ! Hoe bovenmate
rijk aan gevolgen is de arbeid der Gosznersche mannen onder
de Kohls in Engelsch-Indië ! Welk een vruchtbaar arbeidsveld
hebben de Rijsche zendelingen op Sumatra gevonden ! Met
welk een zegen hebben onze Hollandsche broeders op Java,
Celebes, Nieuw-Guinea en elders gearbeid ! Overal geopende
deuren. Zelfs China, het eeuwige rijk, en het eiland Japan zijn
toegankelijk geworden en wel is het de moeite waard, zich eens
in bijzonderheden bekend te maken met alles, wat daar op Chris-
telijk gebied plaats vindt. In één woord, onder alle hemelstreken,
talen en natiën is het menschenhart hetzelfde, een hart vol angst
en vreeze, een hart vol smachten en verlangen, een hart, dat
niet eerder rust vindt, eer het in het geloof in Jezus Christus
tot de levensgemeenschap met God is gekomen. In Hem wordt
men zalig, want Hij brengt onder den invloed des Heiligen
Geestes de van God afgedwaalden tot het hart des Vaders terug.
En ondervinden dan ook allen, die in zijn dienst staan, hier of
elders angst en nood, verdrukking en benauwdheid, wat nood !
Hij heeft de wereld overwonnen ! En dát Hij die wereld
overwonnen heeft, zal eenmaal voor aller oogen luisterrijk aan
het licht treden.

„Hoe de wereldzee ook bruisend woede
In des Heilands arm is rust en hoede.“

Ja, in de wereld angst en verdrukking; maar nochtans goeds-
moeds ! Want de zege is behaald.

Heerlijke belofte ! Troostvolle waarheid ! Dat zij het is, ziet,
dat hebben wij in het algemeen aangetoond. Maar zou het u
niet welkom zijn, u deze vertroostende waarheid voor oogen ge-
steld te zien in een treffende bladzijde uit de geschiedenis der
nieuwere zending ?

Vergun mij dan, dat ik uwen blik vestig op Madagascar.

Madagascar, terecht „de koning van den Indischen Oceaan“ geheeten, zoowel om zijn uitgestrektheid als om den rijkdom zijner plantenwereld, is slechts door de zeeëngte van Mozambique van het vasteland van Afrika gescheiden. Grooter dan Spanje en bijna zoo groot als geheel Duitschland, is het na Borneo en Nieuw-Guinea het grootste eiland der wereld. Een bergketen, die zich op enkele punten twaalf duizend voet boven de oppervlakte der zee verheft en met prachtige wouden is begroeid, loopt van het noorden naar het zuiden. Dit eiland munt uit door de schoonste en treffendste natuurtafereelen. Reizigers en natuuronderzoekers prijzen het om het zeerst. Op zijne hoogvlakten vindt men prachtige rijstvelden en uitgestrekte weilanden, waar groote kudde vee in het wild grazen. Wonderschoone meren liggen hier en daar verspreid. Tal van beken en rivieren storten door diepe ravijnen naar beneden. Rondom het eiland strekt zich als een breede zoom de vruchtbare, maar ongezonde kustvlakte uit. Kostbare houtsoorten heeft Madagascar in overvloed. Kruiden, artsenij- en voedingsplanten groeien er zeer weelderig. De schoonste bloemen en bladeren bedekken als een bont tapijt den vruchtbren grond. Goud- en zilver-, koper- en loodaderen doorsnijden het gebergte, terwijl het ijzer hier en daar zelfs op de oppervlakte wordt gevonden.

Niet, gelijk in andere tropische gewesten, heeft de mensch hier een voortdurenden strijd met het wild, verscheurend gedierte te kampen. Het eenige gevaarlijke dier is de krokodil, terwijl de sprinkhanen, hoewel eene landplaag, door de inboorlingen gevangen en, na door de zon gedroogd te zijn, als eene lekkernij beschouwd worden.

Op Madagascar wonen vier of vijf millioen menschen, deels Negers, deels een Maleisch, vermengd ras. Zij spreken allen éene taal en wel een Maleische. Onder de vele volksstammen bekleeden die der Sakalawa's en der Howa's de voornaamste plaats. Het geslacht der Howa's, in de met bergen als met een gordel omringde provincie Ankowa wonend, lichter van kleur dan de andere eilandbewoners, en boven alle geslachten het meest ontwikkeld, zijn de tegenwoordige beheerschers van Madagascar.

Zij munten boven de Negers van het vasteland van Afrika uit door eerlijkheid en trouw. In hunne gelaatstrekken hebben zij iets melancholiefs en ernstigs. Ook zij zijn van Gods geslacht. Het beeld Gods is ook in hen niet geheel verloren.

Maar, al zijn er ook nog sporen van het oorspronkelijk Godsbeeld bij hen aanwezig, toch treden de verwoestingen, die de zonde heeft aangericht, aldaar op een ontzettende wijze aan het licht. Hunne geschiedenis is een aaneenschakeling van de bloedigste oorlogen. Tusschen de onderscheidene stammen heerschte onophoudelijk krijg. Terwijl duizenden in slavenketenen smachtten, veroorloofden zich de heeren de grootst mogelijke willekeur tegenover hunne dienstbaren. o, Hoeveel onschuldig bloed is op Madagascar gevloeid! Ook de heidenen moesten het onder vinden: „In de wereld hebt gij angst.“ Iets ontzettends — benevens de ellendigste afgoderij — was op Madagascar de zoogenaamde tangena-proef. De tangena is een vergiftigde noot. Was een toovenaar en waarzegger jegens zijn broeder niet goedgezind, dan beweerde hij: „Gij zijt door de goden verstooten. Reinig u door den vergiftigten tangena-drank.“ Wantrouwde een heer zijn knecht, aanstonds moest hij het tangena-brouwsel drinken. Stierf hij tengevolge van het vergif, dan was hij schuldig; zoo niet, dan was zijn onschuld bewezen. Natuurlijk stierven verreweg de meesten.

Onder alle standen heerschte de polygamie of de veelwijverij,

zoodat de vrouwen zeer geminacht werden. De ouders verkeerden omtrent hunne kinderen in voortdurenden angst. Was een kind op een ongelukkigen dag geboren, dan moest het op bevel des tovenaars door de klauwen van het rundvee vertreden worden. Uit vrees voor booze geesten betraden zij geen graf; en ieder, die het onwillens had aangeraakt, werd op een gruwzame wijze gestraft.

O Madagascar, dat gij en uwe bewoners zoolang niets hebt geweten van den Heiland, van Hem, die door zijn angst onzen angst heeft weggenomen! De eene eeuw na de andere verging, en ach, geen heldere morgenster ging over u op.

Maar zie, het is anders geworden. Vóór vele eeuwen mislukte de eerste poging van een Franschen zendeling, om er het Christendom in te voeren. Pater Etienne werd in het jaar 1642 wegens zijn onverstandigen ijver door het opperhoofd Manongo met zijne begeleiders om het leven gebracht.

Eerst in deze eeuw zou het Protestantsche Engeland de reuzentaak aanvaarden, om dit eiland als een schoone parel aan de kroon des Heilands te hechten.

Madagascars vorst heeft eens gezegd: „Ik heb twee officieren, die mijn land beschermen. De eene heet generaal Haso, of wel het woud, dat mijn gebied omringt; en de andere generaal Taso, of wel de koorts, die doorgaans moorddadig op de kust heerscht en tienduizenden ten grave sleept. Komt slechts, gij Europeanen, met uwe heirlegers. Ik ben niet voor u bevreesd.”

En o, op welk een smartelijke wijze hebben de meeste zendboden het verdervend vermogen dezer twee verschrikkelijke machten ervaren.

Hoe bezwaarlijk zijn de reizen door de dichte wouden! Men moet zich op een stang, waaraan een doek is vastgebonden, of wel in een korf, laten dragen, wat altijd met levensgevaar gepaard gaat.

Nog eer de Engelsche regeering handelsbetrekkingen met Madagascar aanknoopte, had het Londensch Zendingsgenootschap zijn blik op dat eiland geslagen. Toen het in het jaar 1798 onzen bekenden landgenoot, Dr. Van der Kemp, naar Zuid-Afrika uitzond, gaf het hem den last mede, de noodige inlichtingen in te winnen. Na daaraan voldaan te hebben, verklaarde hij zich bereid, daar zelf den arbeid te beginnen. Eer hij zich echter naar Mauritius kon inschepen, nam de Heer hem in 1811 op in de eeuwige rust.

Van de eerste twee zendingsfamiliën Jones en Bevan, die in 1818 naar Madagascar werden gezonden, stierven alle leden, behalve de zendingeling Jones, aan de koorts. Maar ook hier zou het weder waarheid worden: de weg tot de zegepraal gaat in elken strijd over de lichamen der gevallen heen. Dat zou Jones ondervinden. Door tusschenkomst van den handelsagent Farquhar gelukte het hem, tot de prachtig gelegen hoofdstad van koning Radama I door te dringen. Minzaam werden hij en later zijne medearbeiders door den koning ontvangen. Wel was het hem in geen en deele om de invoering van het Christendom, maar alleen om de meerdere ontwikkeling en beschaving van zijn volk te doen. Niettemin hadden de zendboden de meeste vrijheid om door schoolonderwijs en prediking op het volk invloed uit te oefenen. Onder veel angsten en benauwdheden werd het zaad des Evangelies uitgestrooid. En ziet, niet zonder vrucht. Op het einde van 1827 kon Jones den koning verlof vragen, om aan vijftig inboorlingen dooponderwijs te mogen geven. Het verzoek werd toegestaan, maar korten tijd daarna stierf Radama I tengevolge van zijn onmatig en onkuisch leven. Hij had wel zijn land, maar niet zijn hart geopend voor de koesterende zonnestralen des Evangelies!

Radama had tot zijn opvolger benoemd zijn achttienjarigen neef

Rakotobe, die door de zendelingen was onderwezen. Met de hulp eener oud-heidensehe partij gelukte het echter aan Ranawalona, eene van Radama's vrouwen, den troon te bestijgen. Welk Christen, die iets van de geschiedenis der nieuwere zending weet, spreekt haar naam zonder huivering en beven uit? Ranawalona was een vrouwelijke Nero. Zij heeft van 1828 tot 1861 geheerscht en stierf eerst op drie en zeventigjarigen leeftijd. Haar regeering was eene heerschappij van bloed en tranen, van jammer en ellende, een aaneenschakeling van enkel gruwel en misdaden!

Terwijl de trouwe Heiland door den dienst zijner knechten de heidenen van de banden der duisternis bevrijdde en ze uit hun diepe ellende verlost, bracht Ranawalona, de aardsehe koningin, de bekeerden in groote droefenis en angst. Ziet, het Godsrijk breidde zich uit. Steeds meerderen werden toegedaan tot de gemcente dergenen, die zalig worden. Vele Madagassische jongelingen stonden de zendboden terzijde. Als Christenen waren zij trouwe onderdanen en aan de heidensehe vorstin gehoorzaam. Maar wat baatte het?

Ranawalona was heidin gebleven en in haar hart woonden de moordlust en vervolgingszucht. Al haar bloedverwanten en de geheele familie van Radama liet zij op allerlei gruwzame wijzen ter dood brengen; daarna haar vroegere vrienden; ten slotte onschuldige vrouwen en kinderen, zoodat zij in de eerste twaalf jaren harer regeering meer dan honderdduizend harer onderdanen heeft geofferd.

Natuurlijk deden zulke gebeurtenissen de zendboden het ergste vreezen. Niet aanstonds gingen echter hunne bange voor-gevoelens in vervulling. Een gelukkig gevoerde oorlog tegen Frankrijk, waarin de koningin door de Engelschen werd ondersteund, gaf den zendelingen ruimschoots gelegenheid om in de hoofdstad de blijde boodschap te prediken. Een kleine Chris-

tengemeente ontstond. Den 29sten Mei 1831 werden twintig lieden gedoopt. Anderen volgden. Slaven en leden van het koninklijk huis kwamen onder den invloed des Evangelies. In de verste provinciën brachten Christelijke officieren de zaadkorrels der Waarheid. De zendingspers drukte duizenden Bijbels, die om niet, heinde en ver werden uitgedeeld. Wie lezen kon, gaf zich alle moeite, de leermeester zijner vrienden te worden. Een nieuw volk stond geboren te worden. De discipelen, die tot het jaar 1835 de zendingsscholen bezochten, schatte men op tien à vijftien duizend.

Zulk een gezegend werk moest natuurlijk den haat van den vorst der duisternis opwekken. Spoedig begonnen de toovenaars en afgodenbewaarders der koningin haar op het gevaar van den nieuwen godsdienst te wijzen. Zij vaardigde het besluit uit, dat niemand zich meer mocht laten doopen. De officieren, die voor Christenen bekend stonden, werden gedegradeerd. Steeds dreigender werden de voorboden van een naderenden storm. En toen in den aanvang van 1835 de zoon van een hooggeplaatst beambte weigerde aan het afgodenoffer der koningin deel te nemen, werd bij den oppersten rechter een aanklacht tegen de aanhangers der nieuwe leer ingediend van den navolgenden inhoud: „Zij verachten de goden; zij bidden voortdurend; zij willen niet zweren; hunne vrouwen zijn kuisch; zij houden den Sabbath voor een heiligen dag.“ Welk een schoon getuigenis! Op aansporing echter van haar eersten minister en andere rijksgrooten besloot Ranawalona, buiten zichzelf van woede, het Christendom uit te roeien. De angst greep de ge-
moederen aan.

„Heere, help ons, wij vergaan!“ zoo luidde den 26sten Februari 1835 de tekst, waarover in de kapel van Ambatonakanga werd gepredikt, toen een bode der koningin de zendelingen opriep,

om een schrijven van haar te hooren voorlezen. „Ik kan niet“, zoo luidde de inhoud, „gedoogen, dat de door mijne voorouders gemaakte verordeningen eenige verandering ondergaan. De openbare godsdienstoefeningen, zoowel op Zon- als op andere dagen, benevens de Doop, zijn verboden. Mij is het echter goed, zoo gij mijne onderdanen in kunsten en wetenschappen wilt onderwijzen.“

Zoo was aldus met één slag aan de openbare verkondiging des Woords een einde gemaakt. Tevergeefs dienden de zendingen een verzoekschrift in. De prediking over den noodkreet der discipelen op de stormachtige zee was de laatste in het oude kerkje en voorloopig op geheel Madagascar. De algemeene schrik was groot. Is het wonder, dat enkelen tot het heidendom terugkeerden? Verblijdend was echter de standvastigheid der meesten. Velen verborgen hunne Nieuwe Testamenten, terwijl niet weinigen zich des nachts onder groot levensgevaar naar de woningen hunner leeraars begaven, om zich door het gebed en de overdenking des Woords te versterken. Welke pogingen de zendingen Johns en Baker ook aanwendden, niets mocht baten. Hunne kapellen werden gesloten, hunne discipelen verstrooid, hun drukpers hun ontnomen. IJverig gingen zij nu zelf aan het werk en nog eer zij in de maand Juli 1836 door de koningin uit het land werden verbannen, hadden zij de overzetting des Bijbels en Bunyans pelgrimsreis voltooid.

Welke kostbare kleinooden in den tijd der vervolging, die nu aanbrak!

Met een bezwaard hart hadden de Europeesche vredeboden hunne broeders en zusters als schapen onder de wolven achtergelaten. Maar zij zouden daarom toch geen weezen zijn. De groote Herder was bij hen, wanneer zij zich in afgelegen dorpen, in rotskloven, in het dichte woud in Jezus' naam vereenigden, om zijn Woord

te overdenken, hunne harten voor Hem uit te storten of de gedachtenis van zijn bitter lijden en sterven te vieren.

Vijf en twintig jaren duurde de storm der vervolging, hoewel niet altijd met dezelfde hevigheid en in denzelfden graad. Maar viermaal, in de jaren 1837, 1840, 1849 en 1857, werd de hitte der aanvechting zóo groot, dat slechts Gods macht de geloovigen tot zaligheid kon bewaren. Waar wij die bladzijden uit Madagascars geschiedenis, met bloed geschreven, opnieuw lezen, daar was het ons, alsof wij ons verplaatst vonden in de dagen, toen Romes keizers in hun rijk de Christenen alom vervolgdën.

Eene vrouw, Rafarawawy, uit een aanzienlijk geslacht, mocht de eerste zijn, die om den naam des Heeren Jezus smaadheid moest lijden. Op wonderbare wijze van den vuurdood gered, als slavin verkocht, door haar meesteres in vrijheid gesteld, ontkwam zij met enkele geloofsgenooten naar Engeland, van waar zij later naar haar vaderland terugkeerde. Op haar volgde een jeugdige Christin, Rasalama. Onder al haar martelingen vloede haar mond over van den lof haars Heilands. En hoe zalig en heerlijk was haar marteldood! Aan het zuidelijk einde der rots, waarop de hoofdstad gebouwd is, daalt deze loodrecht naar beneden. Op deze rotspunt ontving Madagascars eerste martelares haar bloeddoop. Toen zij de kapel voorbijkwam, waarin zij was gedoopt, riep zij vol blijdschap uit: „Zie toch, dáar heb ik de woorden mijns Heilands gehoord.“ Geestelijke liederen zingend, ging zij naar de plaats des gerechts. Zij knielde neder. Terwijl zij bad, werd zij met een lans doorstoken. Onder de getuigen bevond zich een jeugdig Christen, die, als verrukt over zulk een sterven, uitriep: „Kon ik zoo zalig sterven, dan ware ik ook bereid, ter wille van den Heiland mijn leven te laten.“ En ziet, een jaar later mocht hij op dezelfde plaats zijn Heer verheerlijken. Nog veel anderen volgden later op deze twee eerstelingen

en wijdden door hun bloed den grond, waarop thans een schoone kerk van verre reeds wordt gezien. Maar waar zouden wij beginnen en waar eindigen? Letterlijk werd aan de Christenen op Madagascar het woord vervuld: In de wereld hebt gij angst. Dezen werden naar de kust gezonden, om weldra een prooi der moorddadige koortsen te worden. Genen werden in de kerkers aan onuitsprekelijke martelingen en aan den hongerdood prijsgegeven. Nog anderen werden met spiesen doorboord of van hooge rotsen naar beneden gestort. Aan hen, die aan een touw over een diepen afgrond zweefden, werd gevraagd: „Wilt gij Christus vloeken?“ Zij antwoordden: „Neen!“ Het touw werd doorgehakt, zij stortten in de diepte. o, Hoeveel angst hebt gij toen uitgestaan, gij mannen, vrouwen en kinderen! Hoevelen werden in slavenboeien geklonken! Hoevelen verloren hun ambt en al hunne waardigheden! Maar al moesten zij ook nameloozen angst uitstaan, de Heere was bij en met hen. Het getal der Christenen groeide bij den dag aan. Het bloed der martelaren is het zaad der kerk. Het geloof nam onder de verdrukking in kracht en diepte toe. De inlandsche Christenen namen den dienst des Evangelies waar. Zichtbaar breidde zich het Godsrijk uit, overeenkomstig het woord der Schrift: „Tenzij dan, dat het tarwegraan in de aarde valt en sterft, zoo blijft het alleen; maar indien het sterft, zoo brengt het veel vrucht voort.“

Na den storm van het jaar 1849 brak er een oogenblik van rust aan. Nu meende het Londensch Zendingsgenootschap, dat de tijd weder gekomen was, om den Christenen op Madagascar de behulpzame hand te bieden. Zij ordenden hun secretaris, den Eerw. Ellis af, die in 1816 in de Zuidzee zijn zendingsarbeid had begonnen. Wel werd hij in 1856 vriendelijk door de koningin in haar hoofdstad ontvangen, maar al zijne pogingen, om eene verandering in het verbod tegen het Christendom te be-

werken, mislukten. Toch was zijne reis niet tevergeefs geweest. Hij had zich persoonlijk overtuigd van den wasdom des Evangelies, trots vijandschap en vervolging, en niet minder van den geloofsmoed der jeugdige Christenen. Weldra zou deze op de zwaarste proef worden gesteld. Tengevolge van een mislukten aanslag op het leven der koningin keerde zich al haar gramschap tegen de Christenen, die geheel onschuldig waren. Binnen weinige dagen werden een en twintig Christenen gesteenigd en tien onthoofd. Anderen werden van de rotsen geworpen, met ziedend water overgoten, of tot den giftdrink en de slavernij veroordeeld.

Maar, Godlof, weldra zou nu ook het uur der verlossing slaan. In het jaar 1861 stierf Ranawalona. Den 16den Augustus werd zij opgeroepen voor den rechterstoel van Hem, die het zuchten der gevangenen hoort en zijn volk op zijn tijd de verlossing bereidt.

Haar zoon Rakoto besteege onder den naam van Radama II den troon. De zon, schrijft de zendeling Ellis, ging dien dag niet onder, of de koning had verklaard, dat het een iegelijk vrijstond, zonder vrees en angst God naar de inspraak van zijn geweten te dienen. De gevangenen werden bevrijd, de verbannelingen teruggeroepen. Het jubeljaar was aangebroken. Alom was vreugde! Want ook zij, die nog geen Christenen waren, sympathiseerden met de vervolgd en verheugden zich over hunne bevrijding. Nauwelijks was die blijde boodschap in Engeland gehoord, of de zendeling Ellis vertrok naar Madagascar. Weemoedig, en toch met vreugde vermengd, was het wederzien in de hoofdstad. Zes der uitnemendste Christenen hadden de martelaarskroon ontvangen. o, Hoe wisten hunne bloedverwanten veel van hun lijden te verhalen, maar ook in rijke mate Gods genade te roemen. Van bitterheid jegens hunne vervolgers was geen sprake.

Geen mor- of klaagtonen werden gehoord; slechts dank aan God, die hun genade geschonken had, om de smaadheid van Christus te dragen. Hoe verheugd was de oude zendbode, toen hij op des Heeren dag met honderd Christenen aanzat aan den disch des Nieuwen Verbonds!

Met kracht werd nu het werk voortgezet. De koning hoorde Ellis gaarne spreken. Maar, helaas, tot vernieuwing des harten kwam het niet bij hem. Wel bevorderde hij op elke denkbare wijze de verkondiging des Evangelies; maar verslaafd aan den drank en daardoor een gebondene des Boozen liet hij zich niet brengen tot de zalige vrijheid der kinderen Gods. Na tengevolge van zijn halsstarrig weigeren aan een billijk verzoek der rijksgrooten vermoord te zijn, volgde zijn echtgenoot Rasoaherina hem in de regeering op. Hoewel deze gedurende de vijf jaren harer heerschappij den afgodendienst niet vaarwel zeide, was zij den zendelingen altijd genegen en trad de uitbreiding van het Christendom nooit hinderend in den weg. En eer zij stierf, kon den 22sten Januari 1867 de eerste martelaarskerk op den heuvel van Ambatonakanga ingewijd worden, en wel door een inlandsch prediker, wiens vrouw als martelares in ketenen was gestorven.

Eerst onder haar opvolgster steeg de opgegane zon ter middaghoogte. Den 2den April besteg Ranawalona II als koningin den troon der Madagassers. En wat deed zij? Zij nam zelve het Christendom aan. Door den inlandschen predikant onderwezen, ontving zij in 1869 den heiligen Doop en het heilig Avondmaal. Haar ministers en raadsheeren volgden haar voetspoor.

Verrassend waren de gebeurtenissen bij haar kroning. Dans en spel waren ten strengste verboden. Aan de vier zijden der koninklijke tribune las men de woorden: „Eere zij God in de hoogste hemelen; vrede op aarde; in de menschen een welbe-

hagen ! God zij met ons !" Naast de kroon lag de Bijbel. En in de toespraak aan het volk zeide zij onder anderen : „Wat het bidden betreft, dit is noch ge- noch verboden, want God maakte u." Zij beloofde dus, op geenerlei wijze tusschen God, den Schepper, en haar onderdanen, zijne schepselen, te komen. En inderdaad, zij heeft zich tot heden een ware Christin betoond.

Uit- en inwendig nam de gemeente toe. Dagelijks werden tot haar toegedaan, die zalig wierden. Op het einde van 1870 naderde de vierde martelaarskerk haar voltooiing. Welk een omkeering ! Vóór drie en dertig jaren had Madagascars eerste martelares geheel alleen op de gerechtsplaats hart en hand ten hemel verheven. Thans, den 17den November, stroomden groote scharen volks naar dezelfde plaats samen en ook nu waren weder aller oogen op éene vrouw gericht, geen gevangene, maar de koningin. Ten teeken van haar buitengewone belangstelling stond zij voor den kansel haar eigen Bijbel af. De eerste minister, wiens voorganger de Christenen ter dood had veroordeeld, vermaande hen thans op dringende wijze, in Jezus te gelooven, dien ook hij als den Heiland der wereld had leeren kennen ; terwijl de koningin verklaarde : „Ik heb mijn koninkrijk op God gebouwd en ik verwacht van u allen, dat gij wijs en rechtvaardig zijt en in de wegen Gods wandelt."

Dat na den Doop der koningin steeds meerderen de bijeenkomsten der Christenen bezochten en den Doop begeerden, zal gewis niemand uwer bevreemden. Natuurlijk bevond zich ook hier veel kaf onder het koren, maar het is evenmin te ontkennen, dat er veel goede tarwe op den akker groeide. Op het grootste deel van het eiland heerschte een chaotische toestand, maar een warme levensadem vanboven woei toch over Madagascars wouden en beemden. Hier heerschte nog diepe nacht ; dáar had reeds

het Goddelijk scheppingswoord: „Er zij licht!“ de duisternis weggevaagd. Voorwaar, zulk een toestand levert niets bevreemdends op voor den Christen, die eenigszins bekend is met de jeugdige Christengemeenten in den apostolischen tijd. En wij stemmen het den zendeling Sewell gaaf toe: nu den Booze zijn eerste poging, om het Christendom door vervolging uit te roeien, mislukt is, zal hij al het mogelijke beproeven om het werk te verderven, dat hij niet kan verhinderen.

Niet minder dan honderd duizend heidenen begeerden in het jaar 1869 Christelijk onderwijs te ontvangen, terwijl het getal in het daarop volgend jaar nog toenam. Bijna vier honderd inlandsche predikers arbeiden trouw, hetzij zelfstandig, hetzij aan de zijde der zendingen. En nog komen er krachten tekort. Te prijzen is het daarom, dat ook andere zendingsgenootschappen op het groote oogstveld den arbeid hebben begonnen, hoewel zich ook hier, helaas, de zwakheid van het Protestantisme niet verloochent. Naast de zendboden van het Londensch genootschap arbeiden sedert 1864 aan de oostkust ook kerkelijke zendingen, terwijl ook hoog-kerkelijke Evangeliepredikers te Tamatawe het Evangelie verkondigen. Te Besafo in het Betsileoland hebben in 1866 de Noorweegsche vrienden een Luthersche zending gesticht en thans trachten zij in de hoofdstad een seminarie op te richten. Terwijl de kerkelijke zendingen eendrachtig samenwerken met de Londensche, meenden de Noorweegsche broeders geen gemeenschap met hen te kunnen oefenen, omdat zij niet met de Luthersche belijdenis instemmen. De koningin ziet natuurlijk deze verdeeldheid der Evangelische kerk, die voor heidenen en jeugdige Christenen een onloochenbare ergernis is en blijft, met leede oogen aan, en is wegens de partijzucht van haar volk voor staatkundige beroeringen bevreesd.

In weerwil van dit alles, en trots den fanatieken ijver der Ka-

tholieke zending, die allerlei ongeoorloofde middelen aanwendt, breidt zich echter het Evangelie naar alle zijden uit. Onlangs kwamen twintig duizend Nieuwe Testamenten van Londen, die echter bleken ontoereikend te zijn om aan alle behoeften tegemoet te komen. Uit de verte kwamen de menschen reeds en boden een groote som, om slechts in het bezit van een Nieuw Testament te komen. Een nieuwe voorraad van vijftig duizend exemplaren wordt in gereedheid gebracht.

Hoeveel zou ik u nog kunnen verhalen! Slechts nog één enkele bladzijde sla ik voor u open. Op den 16den September 1870 stond op den heuvel van Farawohitra, waar den 28sten Maart 1849 eene vuurvlam den dood van vele bloedgetuigen had verkondigd, de derde martelaarskerk voltooid, door de bijdragen van Engelsche kinderen gebouwd. Men had bij het graven nog verbrande beenderen gevonden, en op dezelfde plaats den eersten steen in den naam des Heeren Jezus gelegd. De koningin zond bij de inwijding haar ministers met deze boodschap: „Ik dank de zendelingen en de vrienden over de zee, die geholpen hebben, om dit gebouw te voltooien; want de oprichting van zulk een steenen huis, waarin God geprezen en aangeroepen en Jezus voor de door Hem volbrachte verlossing verheerlijkt worden moet, is eene zaak, die mij evenals u tot blijdschap moet zijn. Maar niet slechts dit gebouw moet een huis Gods genoemd worden, maar ook ons hart, wijl Paulus zegt: Gij zijt de tempel des levenden Gods. Daarom zal het mijn hart verheugen, wanneer wij allen doen, wat wij vermogen, om het rijk Gods op aarde uit te breiden. Dat heeft immers Jezus Christus bevolen. En onze vrienden van gene zijde der zee zijn gekomen en streven er met alle krachten naar, om ons wel te doen, opdat wij Jezus Christus grondiger leeren kennen; des te meer moeten wij het hun in dit land nadoen. Mogen daarom allen, man

en vrouw, allen ijver aanwenden, want ieder heeft een werk te verrichten. Zoo laat ons dan allen ijverig medearbeiden om het Godsrijk uit te breiden, want Salomo zegt: Al, wat u voorkomt om te doen, doe dat spoedig."

Zinke dit woord van Ranawalona II, Madagascars koningin, diep in onze zielen, 'tzij bij aanvang, 'tzij bij vernieuwing.

En zoo ook wij ons aangorden tot dezen heiligen arbeid, dan mogen wij ons verzekerd houden van de waarheid van s Heilands belofte: Hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen. Dies steken wij de banieren op. Zijns is de zegepraal. En zoo wij met en onder en voor Hem arbeiden, zullen ook wij eenmaal de volkomen zegepraal aanschouwen, met alle verlost en instemmende in het nieuwe lied, dat ter eere des Lams in hemel en op aarde zal weerklinken.

Heer en Heiland, Koning der eere en der heerlijkheid! Uw woord verbrijzelt rotsen als een sterke hamer. Alleen door uw woord en door de angsten en smarten der uwen doet Gij zulke groote daden. Want Gij zijt de wereldoverwinnaar. o Heer, help, dat wij allen trouw op onzen post staan. o Heer, help, dat wij door het lijden om uws naams wil uw groote, heerlijke werken helpen volvoeren. Zegen alle werelddeelen, alle eilanden, alle volken! De naam des driemaal Heiligen zij hooggelooft tot in eeuwigheid.

AMEN!

**Rekening en Verantwoording der Half-Stuiversvereeniging
van 1 Oct. 1886—1 Oct. 1887.**

Uit Amsterdam van onderscheidene personen	f	582.72
„ „ door Ds. J. P. G. Westhoff van zijne leerlingen en oudleerlingen	„	462.52
„ Amsterdam door J. A. Klinkenberg van zijne leerlingen'	„	44.75
„ Leiden door Mevrouw M. Segers—Westhoff en Mevrouw Evelein—Evelein	„	389.50
„ Arnhem door Mevrouw Schröder—Steinmetz . .	„	205.50
„ 's Gravenhage door Mej. Ketelaar	„	164.08
„ Zutphen door Mej. Ringeling	„	84.33
„ Groningen door Mevrouw Knottenbelt	„	62.24
„ Franeker door dito	„	12.50
„ Nichtevecht door den Heer Kersbergen	„	33.68
„ Abcoude door Mej. Tekelenburg	„	46.34
„ Wassenaar door Mevr. ter Haar—Hötte	„	27.92
„ Zeist door Mej. van Santen	„	17.54
„ Deventer door Mej. M. Smeding	„	16.77
„ Haarlem door Mej. Westerouwen van Meeteren .	„	9.75
„ Vlissingen door Mevrouw Gezelschap	„	21.13
„ Delfshaven door Mej. Kaman	„	11.36
„ Utrecht door Mej. A. Schuurman	„	13.—
„ Driebergen door Mej. Jakobs	„	6.57 1/2
„ Sluis door Mej. Jansen	„	11.—

Transporteeren f 2223.201 1/2

2150.771

Per Transport....	f 2223.20 $\frac{1}{2}$
Uit Harlingen door Mej. Snijder.....	„ 19.50
„ Amersfoort door Mej. Vreede.....	„ 2.70
„ Enkhuizen door Mej. Tensen.....	„ 3.95
„ Velp door Ds. Kan.....	„ 5.—
„ Zwolle door het Dames-Comité.....	„ 36.60
Extra gaven en verkochte boekjes.....	„ 17.89
	f 2308.84 $\frac{1}{2}$
Uitgaven aan de H.H. Höveker & Zoon voor den druk.....	„ 411.20
	<u>f 1897.64$\frac{1}{2}$</u>

AMSTERDAM,
31 December 1887.

MEJONKVR. M. INSINGER.
Penningmeesteres.